

**Godin Akam Inigha Izir
Gumazim
Jonan Eghaghanim
O
Jona
Akar faragha zuim**

Godin Akam Inigha Izir Gumazim Jonan Eghaghanim, a Godin akam inigha izir gumazir igharazibar eghaghanibar min garir puvati. Akinafarir kam, Jona amizir bizibara gun migei. Egha uaghan, Jona amizir arazir maba mong derazir puvati.

God Niniven nguibar ekiamin gumazamizir God gifozir puvatiziba bagh akam akunasa Jona mikeme. Ezi Jona aghuagha, faragha Godin ari mangasa. Ezi God uam a inigha ize, egha dughiar kam in Jona Niniven ghugha Godin akam otivizir akabar gun me migei. Egha a gari, me navibagh irazi, a kamaghin fo God me gasighasighan kogham, ezi an navim ikuvigha iti. Kamaghin amizi, God Jona arazir apangkuvim bagha bar deraghavira an sure gami.

Judan gumazamizir maba kamaghin nighnisi, God merara ifonge, egha gumazamizir igharaz darazigh ifongezir puvati. Akinafarir kam deraghvira kamaghin e mikimasa, God nguazimin gumazamiziba bar moghira me gifonge. Ezi ingangarir God Israelia ganingizir mam, a kamakin, me gumazamizir igharazibar aku a bagh izam.

Jona ari mangasa amima God uam a inigha ize

(Sapta 1--2)

Jona Godin dimdiamin ari

¹ Dughiar mam Ekiam akam isa Amitain otarim Jona ganiga ghaze, ² “Niniven nguibar bar ekiam, an arazir kuram nan damazimin otogha gifa. Kamaghin amizi, ni datirighira mangi, akam akuniva a gasiva a mikim.” ³ Ezi puvati Jona Ikiavira Itir Godin ari, nguibar ekiam Tarsisin mangasa nighnisi. Egha Jopan nguibar ekiamin uaghira kuriba itir danganimin gari, ezi Tarsisin mangamin kurir mam iti. Ezi a uan kurir ivezim akirigha givagha kurimin ingarir gumaziba ko kurimin biragha Ekiamin arava Tarsisin zui.

⁴ Ezi Ekiam aminir bar dafam amadazima an ongarim gisin ivai, ezi osimtizir dafam ongarim batozima kurim bighirighasava ami. ⁵ Ezi kurimin suighava an ingarir gumaziba atiatia aguava, vaghvagha akurvazim bagha uan asebar diava arai.* Egha me kurim mighivghighasa, kurimin itir bizir maba isa ongarimin ada akuri. Dughiar kamnaghin, Jona kurimin dikinim giraghu, egha akuava ongani.

⁶ Ezi kurimin suizir gumazir ekiam a bagha ghuava a migia ghaze, “Ni manmaghsuava akui?”

1:1: 2 Atriviba 14:25   **1:3:** Josua 19:46; 2 Eghaghaniba 2:16; Onger Akaba 139:7-10; Jona 4:2; Aposel 9:36   **1:4:** Onger Akaba 107:25   **1:5:** Aposel 27:18-19; 27:38   * **1:5:** Kurimin ingarir gumazibar aseba, mati en marvir guaba ko asizir nedaziba ko aser avirir maba uakan.   **1:6:** Onger Akaba 107:28

Ni osegh dikavigh uan asemın dim! Eghti aser kam ti en apangkuvigh en akuraghti e ovengan kogham.”

⁷ Ezi kurimın ingarir gumaziba uariv gia ghaze, “Ia izi e arazitam damigh fogham, tinara amizima osımtızir kam e bato.” Egha me foghasa uan nguıbamın arazir mam gıkarara zuıma Jonan zıam oto.

⁸ Ezi me an azara, “Ni, osımtızir e batıvir kaba inıgha izir gumazım, ni dar gun e mıkemegh. Ni tızım kagh a gamı? Ni ten gumazım, egha managhıra ikegha izi? Ni nguıbar manam ko, ikızir manamra gumazım?”

⁹ Ezi a men akam ikaragha ghaze, “Ki Hıbrıuan gumazır mam, egha ki Godın zıam fer gumazım. A Godın uan Nguıbamın itım, an ongarım ko nguazımın ingarı.”

¹⁰ Ezi Jona me geghanızı me kamaghın fo, a İkiavıra İtir Godın arı. Ezi me bar atiatıgha aguava an azara, “Ni manmaghıram amı?”

¹¹ Dughıar kamnaghıra ongarım bar moghıra ikuva zui. Ezi me an azara, “E manmaghıra ni damıghtıma, ongarım e bagh amıragh magıram?”

¹² Ezi a ghaze, “Nan sııragh na isı ongarır torımın na akunıgh, eghti ongarım amıragh magıram. Ki fo, na bangın amınım ko ongarım osımtızir ekıam ia ganıngı.” ¹³ Ezi puvatı, kurımın ingarır gumazıba kurım inıgha azenan nguazımın mangasava pul gamı. Datırıghın ongarım bua bar ekevegha ghuanabogha, faragha

ingarizi moghin bar a gafira. Kamaghin me ghuava avenge.

¹⁴ Egha me Ikiavira Itir God diava arai, “O Jontan Ekiam, e nin dei! E gumazir kam ongarim mikinighti, ni an ovevem ikaraghti e ovengan kogham. Ni gumazir osimtiziba puvatizir kamın ovevem e gasan marki. O Ikiavira Itir God, ni uabi ifongezi bizir kaba otifi, ni uabi dar amu.”

¹⁵ Egha me Jona inigha anakunizi, a iraghuzi, ongarir mighigha ingarir kam maghira amiragha uaghiri. ¹⁶ Bizir kamın kurimın ingarir gumaziba bar Ikiavira Itir Godın atiatigha, gin an ofa gamua akam akirigha, an ziam fe. ¹⁷ Ezi Ikiavira Itir God osirir dafar mam amadazi, a iza Jona tuizi, an an navir averiam giraghu. Jona osirir kamın navir averiam aruer 3pla ko dimagarir 3plan an aven iti.

2

Jona osirimın aven ikia egha God ko migei

¹ Egha Jona osirimın navimın aven ikia uan Ikiavira Itir God ko migei.

² A ghaze, “O Ikiavira Itir God, ki osimtizim ikia nin dei,

ezi ni nan akuragh, nan dimdiam barakigh.

Ki Gumazamizir Oveaghuezibar Nguibar kuramın ikia, nin diava arai.

Ezi ni nan ararem baraki.

³ Ni na akunizi ki ongarir dikinim giraghu.

Ki guizbangira bar ongarir dikinimın iti.

Ezi ongarim bar na avara.

Ongarim na gisiin dipiraghira zui.

⁴ Ki kamaghin miġia ghaze,
 ‘Ni na batoghezi, ki ni ko ikian kogham.
 Ki ti ua nin Dipenimin ganan kogham.’

⁵ Ki ongarimin aven iraghu, egha ki avighazi.
 Ezi ongarim bar na avara.

Ongarimin aghuir tevseviba
 bar nan dapanim agiragiri.

⁶ Ki ongarimin itir miġhsaba bar dar apengan
 iraghu.
 Danganir kurar kam bar nan suiragha bar na
 ikiaghariki.

Ezi Ikiavira Itir God, ni nan God, ni uam na ini.
 Ezi ki danganir kuram ategha angamira ni ko
 iti.

⁷ Ekiam, ki ovengamin moghin uabi ġinighniġha,
 egha ni ġinighniġsi.

Ki ni ko miġeir miġirigiar kam nin Dipenir ekiar
 zuezimin ni batozi,
 ni na baraki.

⁸ Gumazir maba gavgaviba puvatizir marvir
 guabar ziaba fe.
 Gumazir kaba arazir nin ġin zuim ataki.

⁹ Ezi ki uabi, iġhiam bangiva nin ziam fiwa
 asizitam misuegh ofa isi ni daningasa.

Bizir ki ni ko akam akirigha ġivaziba, ki dar
 amuam.
 O Ikiavira Itir God, ni uabira en akurvazima,
 e angamira ni ko iti.”

¹⁰ Ezi Ikiavira Itir God osirim mikemezima, a ghua dadarimin Jonan miki.

Jona Godin akam Niniven anakuri

3

(Sapta 3--4)

Jona Niniven zui

¹ Ezi Ikiavira Itir God, uam akam Jona ganiga ghaze, ² “Ni dikavigh, Niniven nguibar bar ekiamin mangi. Akar ki ni ganidim, ni a isi gumazamizir nguibar kamın itiba, an gun me mikim.”

³ Ezi Jona Ikiavira Itir Godin akam baregha, dikavigha Niniven zui. Ninive a nguibar bar ekiam. Ni nguibar kam fagh vongin otivsi, aruer 3plan anebigh mangam. ⁴ Ezi Jona dikavigha nguibar ekiar kamın averiamın ghuava, aruer vamıran darorim gamua, kamaghın pamtemın gumazamizibar dia ghaze, “40plan dughiaba gıvaghtıma, Ninive bar moghıra ikuvigham.”

⁵ Ezi Niniven gumazamiziba Godin akar kam nıghnızir gavgavim an ikia, egha kamaghın mıgia ghaze, “E dagheba ategham. E bar moghıra, gumazir dapaniba ko gumazir kıniba uaghara, e azir korotiabar aghuigh, egh uan azirakar kam akaghti, God fogh suam, e guizbangıra navibagh iragha gıfa.” Egha me mikemezi moghın, ami. ⁶ Ezi mıgırıgıar kam Niniven atrivim batozi, an oregha uan Atrivir dabirabim ataki. Egha a uan atrivimın korotiar aghuiba suegha, ada arıgha azirakar korotiaba aghui, egha averenim gısın aperaghav iti,

egha kamaghin uabi Godin akagha ghaze, a uan navim gira.

⁷ Egha atrivim Niniven gumazamiziba bar me bagha akaba amangi. Egha kamaghin migei, “Kar ki, uan gumazir dapaniba ko en akam. Ia bar moghira dagheba atakigh. Ia gumazamiziba, ko, uan bulmakauba ko, sipsipba ko, ia dipatam ko, daghetam aman bar marki. ⁸ Ia bar moghira azirakar korotiabar aghuigh, egh uan bulmakauba ko sipsipba azirakar korotiaba uaghan me gikegh. Egh ia mighighvira God ko mikim, egh ia amir arazir bar kuraba ko pura uariv sogha ariaghirir arazim, ia bar moghira da atakigh. ⁹ E kamaghin damightima, God ti ua uan nighnizim giragh, egh uam ataran koghti, e ovengan kogham.” ¹⁰ Egha me uan arazir kuraba ataki, ezi God me amizir arazir kamın gani. Egha uan nighnizim giragha, bizir kurar a Niniven gumazamizibar amuasa mikemezim, an a gamizir puvati.

4

God apangkuvim iti, ezi Jona Godin atari

¹ Jona, Ikiavira Itir God, Niniven gumazamizibar apangkuvizir arazir kamın osemegha, navim an ikufi. ² Egha a kamaghin Ikiavira Itir God ko migia ghaze, “Ekiam, ni nan akam barakigh. Ki tighar nguibam ataghiraghamin dughiamin, ki fo, arazir ni amizir kam ni a damuam. Kamaghin amizi, ki ari mangasa, egha ara Tarsisin zui. Ki fo, ni gumazamiziba bar me gifongegha, bar men

---

3:10: Ua Me Ini 32:14; 1 Atriviba 21:27-29; Jeremaia 18:8; Amos 7:3; 7:6   **4:2:** Ua Me Ini 34:6-7; Joel 2:13

apangkufi. Egha ni zuamirama atarir pu. Puvati. Nin apangkuvim bar moghiram en ekefe. Egha ni zurara uan nighnizim gighasa ifongeghavira ikia, egha gumazamizibar arazir kuraba ikarvazir puvati. ³ Aria, Ikiavira Itir God, ni ikirimirir ki datirighin itim agifagh. Ki oveghti, kamaghin deragham. Ki oveghan koghti, kamaghin ti deraghan kogham.”

⁴ Ezi Ikiavira Itir God an akam kamaghin a ikaragha ghaze, “Jona, adarir arazir ni amir kam a deras, o? Bar puvati!”

⁵ Ezi Jona nguibar ekiam ategha ghua aruem anadi naghin apera. Egha a purirpenir mamın ingarigha an aven aperaghav iti. Egh an an iki nguibar ekiamın ganasa, bizir tizimram a bativam. ⁶ Ezi Ikiavira Itir Godin Gavgavim, kamaghin Jona ginighnisi, aruem an mikarzim dapongan koghtima a deravira ikiam. Kamaghin, a ruarimın ikarızir mam gamizima an aghua, Jonan purirpenimın ava Jona avara. Ezi Jona ikarızir kam bagha bar akonge. ⁷ Ezi aminim tirazi amızaraghan mizaraghara, God apizir kurar mam amadazima, a ikarızir kam bagha izegha anemezi, ikarızim misıngi. ⁸ Ezi gin aruem anadima, God aminir bar puvira feim amadazima, an aruem anadi naghin izi. Ezi aruem Jonan dapanim gaboi, an damaziba an sirima a irasava ami.

Ezi Jona kamaghin nighnigha God mıgei, “Ki aremekka. Ki aremeghti, kamaghin deragham. Ki aremeghan koghti, kamaghin deraghan kogham.”

⁹ Ezi God kamaghin Jona miġei, “Ikarizir kam misigha ġivazima, ni atari. Nin adarim ti arazir aghuim, o? Bar puvati.”

Kamaghin amizi, Jona bar God basemegha ghaze, “Guizbangira, nan adarim arazir aghuim. Nan adarim bar ekefe, a na damighti, ki aremeghti deragham.”

¹⁰ Ezi Ekiam kamaghin a miġei, “Ikarizir kam dimagarir vamiran aghuava ekefe, egha dimagarir igharazimin a misingi. Ni tong an ingarizir puvati, egha ni a gamizi an ekevezir puvati. Egha bar bizir muziarir kam, ni an apangkufi. ¹¹ Ki uaghan apangkuvir ekiam Niniven nguibar bar ekiamin iti. An aven, arazir kuratam gamizir puvatizir borir aviriba iti, men dibobonim 120 tausen gafira. Egha uaghan bulmakaun bar aviriba iti.”

**Godin Eghaghanim: Akar Gavgavir Dikirizir
Ghurim ko Igiam**

**The Holy Bible in the Aruamu language of Madang
Province, Papua New Guinea, 2020 Edition
Buk Baibel long tokples Aruamu long Madang Provins
long Niugini long 2020**

copyright © 2020 Pioneer Bible Translators

Language: Aruamu

Translation by: Pioneer Bible Translators

Contributor: The Seed Company

GOD'S STORY in the Aruamu Language of Papua New Guinea

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2022-06-21

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files dated 29 Jan 2022

8f6beb37-6783-55d5-91ed-8321cc3f5eea